

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 13.

Lördagen den 26 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Anmälades och bordlades nedannämnda ärenden:

Konstitutions-Utskottets memorial N:o 1, angående bestämmande af det Utskott, som bör behandla motion om ändring i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863 rörande kostnadsersättning till militäre, civile och eklestiastike tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten;

Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 11 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel;

N:o 13, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel;

N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående sammanförande af stamholländeri- och stamschäferifonderna till en gemensam fond under benämning: Fonden för svenska hornboskaps- och fårafvelns förädling;

N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om rättighet för Karlskrona—Vexjö jernvägsaktiebolag att på en gång återbetala hela återstoden af det till bolagets jernvägsanläggning erhållna statslån; och

N:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om ändring i bestämmelserna angående bildandet af reparationsfonden för Hjelmare kanal- och slussverk;

Banko-Utskottets utlåtanden:

N:o 4, i anledning af väckt motion om pension åt f. d. Bankoombudet vid Riksbankens afdelningskontor i Visby, Landskamreraren L. T. J. Gardell; och

N:o 5, i anledning af väckt motion om förhöjning af det enkefru Louise Wigström, född von Schwerin, af Riksbankens medel tilldelade årliga understöd;

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 6, i anledning af väckt motion om ändring i § 67 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862;

N:o 7, i anledning af väckt motion om tillägg till § 23 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862;

N:o 8, i anledning af väckt motion om föreskrift, att kostnad för folkskoleväsendet inom kommun skall i visst fall bestridas genom amorteringslån; och

N:o 9, i anledning af väckt motion om tillägg till förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

Riksdagens Kanslideputerades memorial N:o 2, angående tillökning i upplagan af Riksdagens protokoll; samt

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om ändring af gällande föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, angående allmänna bevillningen.

*Ändring af 7 §
1 mom. Bevillningsstadgan.*

3:dje punkten.

Herr Cavallin: Då det förefaller mig, som om Utskottet vid behandlingen af denna fråga förfarit med temligen lätt hand, och då, efter mitt förmenande, här föreligger en icke oväsentlig principfråga, så har jag icke tvekat att i en betänkandet bifogad reservation gifva Kammarerna tillkänna min afvikande mening. Det hufvudsakliga innehållet i motionärens framställning är den, att, då en del bolag, de allra flesta aktiebolag, åläge, att med utdrag af sina bokslut uppgifva sin årsinkomst och, i fråga om exakta uppgifter om inkomster, samma förhållande vore med de allra flesta löntagare, och då, som känt är, vid ett bolags bokslut visar sig den vinst, som bolaget haft på sin affär under året, och man således helt naturligt i räkenskapen finner afdragna de under året betalda utskylderna, så förmenar motionären, att en uppenbar orättvisa beginges mot de löntagare, hvilka taxeras för hela sin inkomst. Jag kan icke heller neka, att så synes vara förhållandet. Men, efter min uppfattning, torde möjligen orsaken till denna förmenta orättvisa ligga deri, att tjänstemannen icke åtnjuter afdrag för sina utskylder till kronan och kommunen. Såvidt jag förstår, borde löntagaren åtnjuta ett sådant afdrag med fullt ut lika mycket skäl om icke mer än t. ex. det afdrag, som göres från hans beskattbara inkomst för den pensionsavgift, som han har att betala. Dessutom afdrages en hel del andra kostnader, som han kan hafva i och för tjänsten. Som allmän regel gäller, att *hvar och en skattar för det behållna inkomstbeloppet*. Vidare står i Bevillningsstadgans § 7 mom. 1

en förklaring öfver hvad man med »behållen inkomst» skall förstå, då der säges, »att afdrag icke får ske för den skattskyldiges och hans familjs lefnadskostnader eller dertill hänförliga utgifter». Det synes häraf, som tjänsteman och hvar och en för öfrigt borde få åtnjuta af-räkning för sina blifvande *utskylder*, ty man kan icke säga med skäl, att skatten till kronan eller kommunen är någon slags lefnadskostnad, åtminstone icke någon, som den skattskyldige har med sin familj gemensam. Skulle det likväl vara händelsen, att tjänstemannen och lön-tagaren i allmänhet icke eger åtnjuta afdrag för dessa utskylder, så erbjuda sig dock åtskilliga synpunkter, som, enligt mitt förmenande, göra det alldeles otvifvelaktigt, att de bolag, som här afses, icke böra beskattas för ej allenast sin behållna inkomst, som bokslutet utvisar, utan — för detta *plus de erlagda utskylderna*. Det är nemligen förhållandet vid alla stora verk såväl i städerna som på landet, att ganska betydliga kapital äro bundna uti t. ex. bostäder för arbetare. Det är ofta händelsen der, hvarest större verk ligga, att kommunalutskylderna blifva i ganska hög grad uppdrifna genom byggande af skolor, anställande af läkare och mångahanda andra saker, hvilka för den arbetande befolkningen äro synnerligen nödvändiga. Om nu dessa arbetare i bolagets hus, för hvilka bolaget betalar särskildt bevilling, åtnjuta fri bostad och derjemte många andra förmåner genom de inrättningar som kommunen bekostat, så är det också naturligt, att ett sådant förhållande mycket väsentligt skall inverka på arbetarnes kontanta aflöning. Härigenom visar bokslutet en större behållning än som i verkligheten finnes, ty det förhåller sig dermed på det sätt, att en icke oansenlig procent af arbetspenningarne — det kan vara både 15 och 20 — ligger i de fördelar, som den arbetande befolkningen har dels uti de fria bostäderna och dels uti en mängd inrättningar inom kommunen, för hvilka verkets egare har att betala utskylder. Det synes mig sålunda, som det tillägg, som nu är i fråga att göras, i stället för att bota någon oegentlighet i bevillningsförordningens tillämpning, skulle komma att göra orättvisan många gånger större. Den föreslagna ändringen består deri, att Utskottet tillstyrkt att insätta ordet »utskylder», så att 1 mom. 7 § i Bevillningsstadgan skulle få denna lydelse:

»I fråga om den inkomst af kapital eller arbete, för hvilken bevilling skall utgöras, får afdrag *icke* ske för den skattskyldiges och hans familjs *utskylder* och lefnadskostnader eller dertill hänförliga utgifter.»

Jag tror, att inskjutandet af detta ord *utskylder* redan i och för sig spelar en vida större roll, än man vid första påseendet skulle tro, ty momentet slutar med dessa ord: »eller dertill hänförliga utgifter». Detta synes mig i alla händelser vara en mindre lycklig redaktion. I fall yrkande om återremiss här skulle framställas, så skulle jag, för min del, vara ganska tillfreds dermed; jag skall icke motsätta mig det, ty jag tror, att saken skulle vinna på att komma under förnyad behandling. Emellertid, yrkar jag afslag å Utskottets hemställan och bifall till min reservation.

Herr Bennich: Det är alltid med en viss obenägenhet jag upp-träder emot den siste ärade talaren, för hvilkens åsichter i allmänhet jag hyser mycket förtroende. Men jag ber att få fästa Kammarens

Ändring af 7 §
1 mom. Bevillningsstadgan.
(Forts.)

*Andring af 7 §
1 mom. Bevill-
ningsstadgan.
(Forts.)*

uppmärksamhet derpå, att här har icke varit fråga om att införa någon ny grundsats i bevillningsförordningen utan endast att der få in ett förtydligande, som gifver bestämd klarhet åt den tanke, hvilken hittills i allmänhet gjort sig gällande, och för att förekomma olika tydning på olika håll. Om man börjar att medgifva afdrag för än det ena och än det andra af de behof, som måste inom hvarje familj bekostas, så föreställer jag mig, att vi slutligen komma derhän, att det icke finnes vidare någon beskattbar inkomst kvar, hvilket slutligen kanske skulle leda till en tillämpning af bevillningsförordningen, som åtminstone icke öfverensstämde med statens intresse om också med de enskilda skattdragandes. Om jag tillåter afdrag för utskylderna, och jag, såsom den siste talaren anmärkte, till utskylder räknar byggande och underhåll af skolor, anställande af läkare o. s. v. och följaktligen befriar familjefadren från bevillning för de omkostnader han har för sina barns uppfostran, för helsovården inom sin familj — och hvarför icke befria honom från det allra oundärligaste af alla omkostnader, nemligen för familjens underhåll? — går jag derhän, då återstår för de flesta familjefäder ingenting kvar, som skulle kunna beskattas. Det är möjligt, att i en ny bevillningsförfattning, som jag hoppas skall blifva mer idealisk än den nuvarande, man må komma derhän, att träffa endast öfverskottet, sedan alla omkostnader, som räknas till de oundärliga eller mera nödvändiga, blifva afdragna, att man då kan komma till en föreskrift, som tillfredsställer alla rättvisans kraf. Men Bevillnings-Utskottet har redan i en föregående punkt gifvit tillkänna sin tvekan att nu kasta in några nya grundsatser i bevillningslagstiftningen, och jag tror, att denna tvekan är fullt berättigad, hvarföre jag vördsamt hemställer, att Kammaren behagade bifalla *det förtydligande*, icke den nya föreskrift, som Bevillnings-Utskottet här föreslagit.

Herr Lagerstråle: Jag har i allmänhet icke besvärat Kammaren med anföranden uti andra ärenden än dem, som beröra det Utskott, hvori Kammaren insatt mig såsom ledamot. Men denna fråga berör verkligen ett ämne, som äfven inom detta Utskott kan i visst hänseende komma under tillämpning, nemligen beräkningen af bevillningen och deraf beroende kommunala utskylder. Den siste ärade talaren, hvars omdöme i alla de frågor, som röra Bevillnings-Utskottet, med skäl tilldrager sig en större uppmärksamhet, har egentligen stödt sitt yrkande om bifall till Utskottets förslag derpå, att den ifrågavarande grundsatsen icke vore att införa någon ny sådan i bevillningsförordningen, utan endast att närmare bestämma en förut deri rådande grundsats. Denna grundsats skulle vara att icke från de beskattbara belopp, som borde utgöra föremål för bevillning, få undantagas de utskylder, som man har att erlægga till staten och kommunen i form af bevillning för föregående år. Mig synes dock, att detta förtydligande, som han åberopade, är icke så uppenbart endast ett förtydligande, utan kan med goda skäl anses vara en ny grundsats. Den grundsats, som är fastställd i § 6 är att bevillningen skall beräknas på *det behållna inkomstbeloppet*. Han anförde, samme talare, att det skulle vara värdigt att lemna afdrag för en mängd af honom uppgifna utgifter, som icke vore egentliga lefnadskostnader, men ändock af den skattskyldige måste ut-

göras. Men med dessa två utgifter, bevillning och kommunalutskylder, är det säregna förhållandet, att de icke bero af den skattskyldige själf att bestämma hvarken deras tillvaro eller deras belopp. Hvarje annan utgift, som han har för sig och de sina, den kan begränsas, utvidgas eller förminsas efter hans eget ompröfvande; men de förra äro genom myndigheterna och utan hans eget ompröfvande bestämda, till hvad belopp de må utgå. Kan man nu säga, att hans behållna inkomst är något annat än den, som återstår, sedan från hans bruttointkomst blifvit afräknade dessa utgifter, om hvilkas utgörande andra myndigheter besluta? Motionären har antagit såsom utgångspunkt att löntagare och andra bevillningsgifvare för kapital och arbete icke medgifves så beskaffadt afdrag, och att derföre billighet och rättvisa fordrade, att det skulle påläggas äfven aktiebolag vid bedömande af de bevillningsbelopp, de skola utgöra. Det synes mig, att man kunde gå i motsatt riktning och säga, att då för dessa aktiebolag och industriidkare, för hvilka de detaljerade undantagen äro så specificerade, att det varit möjligt att medgifva dem en sådan tillämpning af lagen, man borde för jemlikhetens skull ändra lagen så, att äfven för löntagaren samt arbetaren samma afdrag måtte kunna ske. Vill jag nu jemföra begge dessa kategorier, huru de stå i förhållande till den bevillning, som erlägges för fastighet, så tror jag, att man skall komma derhän, att den bevillning, som för fastighet utgår, beräknas icke annorlunda än, sedan jag från bruttobeloppet afräknat bevillning och kommunalutskylder.

För fastigheter är nu stadgad icke en viss afgift på deras inkomst, utan en viss afgift i förhållande till deras kapitalvärde. Men huru kommer jag till detta kapitalvärde? I fråga om fastighet på landet, der det beräknas med en afkastning af tre procent och der jag uppskattar kapitalvärdet efter den köpeskilling, som för samma eller närliggande fastighet blifvit gifven, tror jag att, utan att bevillningsförordningen innehåller någonting om sättet för uträkningen af dessa siffror, det ligger i sakens natur att den, som köper en fastighet, när han i sina kalkyler beräknar hvad den är värd, efterser hvad som finnes kvar, sedan derifrån afgått alla slags onera, icke blott af grundskatter, utan äfven bevillning och kommunalutskylder. På samma sätt i fråga om fastigheter i stad. Huru kommer jag der till det kapitalvärde, som utgör grund för bevillningen? Jo, först kalkylerar jag öfver, hvad denna fastighet är värd; den gifver så och så mycket i hyra, men derifrån afgår icke blott underhållet, utgifter för åtskilliga natura-prestationer, som fastigheten har, utan derjemte bevillning och kommunalutskylder. Jag tror, att hvar och en, som uppgör kalkyler för kapitalvärde å fastighet, går till väga på detta sätt. Dock står intet derom i bevillningsförordningen. Men om det är denna metod, efter hvilken jag får reda på en fastighets kapitalvärde, tror jag, att redan för dessa fastighetsinnehafvare det faktiskt är författningens mening, att bevillningen icke beräknas på bruttobeloppet utan på nettobeloppet af deras inkomster. Då synes det mig vara skäl att införa en jemlik grund äfven för de öfriga beskattningsföremålen, att samma fördel skulle komma äfven dem till godo och att således den af reservanten mot Utskottet uttalade meningen är den rätta. Här är nu icke väckt motion derom att med uttryckliga ord uttala detta, utan det är fråga om

*Ändring af 7 §
1 mom. Bevillningsstadgan.
(Forts.)*

Ändring af 7 §
1 mom. Bevillningsstadgan.
(Forts.)

att, genom fastslående af denna beräkningsgrund för de industriidkande bolagen, försvåra eller omöjliggöra införandet af den, enligt mitt förmenande, riktiga grundsatsen för den andra klassen af bevilling. Det är således egentligen under förhoppning att det beslut, som här fattas, skall kunna leda till något genomförande af den jemlikhet, som jag anser böra finnas, som jag velat framhålla dessa åsichter för att förhindra fastställandet af en grundsats, hvilken skulle omöjliggöra detta vid en kommande omarbetning af bevillningsförordningen. Jag instämmer i samma yrkande som Herr Cavallin.

Herr Bennich: Den siste mycket ärade talarens gjorda jämförelse med fastighetsbeskattningen fruktar jag icke håller streck i förevarande fall. Fastigheten uppskattas efter kapitalvärdet, och vidkännes fastighetsskatt alldeles oberoende af de större eller mindre skulder, hvarmed den kan vara behäftad. I afseende härpå gäller således en helt annan grundsats än i fråga om inkomst af ett aktiebolag eller dylikt, som har rättighet att från sin behållning afräkna allt, hvad det utbetalar i räntor för förlagskapital i sin rörelse.

Jemförelsen mellan fastighetsskatt och skatt för inkomst af kapital och arbete är således ohållbar efter nu gällande bevillningsförordning. Det är en helt annan fråga, hvad *i framtiden* kan blifva stadgadt i en kommande bevillningsförordning, der alla skatteförhållanden blifva på ett mera rättvist och billigt sätt ordnade. Jag ber att få fästa synnerlig uppmärksamhet derpå, att icke Kammaren bör låta sitt omdöme ledas af de jämförelser, den siste talaren gjorde, och som här icke hafva någon tillämpning. Men deremot har det full tillämpning hvad jag tog mig friheten nämna, då jag sist hade ordet, nemligen, att det finnes oändligt många alldeles oundgängliga utgifter, som drabba hvar och en samhällsmedlem och hvarje familjefader, utgifter för familjens helsovård, barnens undervisning, för deras kläder och föda m. m., utgifter, för hvilka något afdrag icke får ega rum. Att här nu uppställa den nya grundsatsen att för den ena klassen af dessa utgifter skall få göras afdrag, men icke för den andra, det påstår jag bestämdt vara ett afvikande från de grundsatser, som genomgå vår nu gällande bevillningsförordning. Härmed säger jag icke att grundsatsen är origtig i en ny beskattninglagstiftning. Men på denna nya beskattninglagstiftning tror jag att vi nu icke äro beredda att ingå, icke heller att vi böra inlåta oss derpå, då denna stora fråga för närvarande är föremål för särskild utredning. Jag kan icke annat än yrka bifall till Utskottets förslag.

Friherre Barnekow: Då denna motion behandlades inom Utskottet och det i anledning deraf blef fråga om, huruvida afdrag för skatter till stat och kommun skulle ega rum vid bevilling å inkomst af kapital eller arbete, uppstod någon tvekan om ett så beskaffadt afdrag finge ske. Deremot förefans icke det ringaste tvifvel, att löntagare och med dem likstälde icke vore berättigade att tillgodonjuta detta afdrag, enär detsamma icke förekommer bland de undantagsfall, som uti 7 § 2 mom. bevillningsstadgan finnas omförmälda. Vid sådant förhållande och då man ville åstadkomma så liten ändring som möjligt i gällande lagstift-

ning, hade man intet annat val än att ställa de båda kategorierna af skattskyldige lika i detta afseende, samt ansåg derföre, att så väl löntagare som de, hvilka skatta för inkomst af kapital, icke borde vara berättigade att från det beskattningsbara inkomstbeloppet främärka utskylder.

Den föregående talaren påpekade, att då man köper en fastighet, så tager man vid köpeskillingsbestämmande i betraktande, hvilka utskylder, som vidlåda densamma. Derpå tviflar jag alldeles icke. Men jag ber att få erinra, att det icke är köparen eller egaren af fastigheten, utan helt andra personer, som taxera densamma. Och om dessa personer dervid taga sådant i beräkning — det blifver en annan fråga. För öfrigt vill jag påpeka, att vid fastighetsbevilning icke sker afdrag för den gäld, som graverar fastigheten, och att derföre denna bevilning är i förhållande till den öfriga alldeles tillräckligt hög. Utskottet har i frågan fattat ett beslut, hvarigenom det velat göra minsta möjliga rubbning i bevilningsförordningen; och Utskottet har dertill haft så mycket mera skäl, som nu förestår en omarbetning af denna lagstiftning i dess helhet. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Lagerstråle: Jag medgifver, att 7:de paragrafen i nu gällande bevilningsstadga icke tydligt föreskrifver, att afdrag för utgående bevilning och för kommunalutskylder må ega rum, ty i sådant fall hade ju denna tvist icke kunnat uppstå. Men jag har påstått, att en konsekvent tillämpning af den allmänna grundsatsen i 6:te paragrafen, att det är det *behållna* inkomstbeloppet, som skall beskattas, fordrar, att man medgifver afdrag för sådana utgifter, hvilkas belopp det icke tillkommer den skattskyldige att bestämma och hvilka han med nödvändighet måste vidkännas. Det är i det afseendet, som dessa utgifter till staten och kommunen skilja sig från dem, Herr Bennich omnämnde, hvilka kunna förstöras eller förminsas efter den skattdragandes egen ompröfning. Att det icke är stridande mot principen i 7:de paragrafen, att afdrag sker för krono- och kommunalutskylder, framgår deraf, att enligt denna paragraf så beskaffadt afdrag tillåtes för afgift, som tjänsteman såsom sådan har att utgifva till pensionsinrättning, en afgift, som långt mindre än allmänna utskylder borde få afräknas, alldenstund tjänstemännens afgifter till deras pensionskassor endast verka till fromma för antingen tjänstemännen sjelfva, då de blifva pensionsmessiga, eller ock deras enkor och barn. Då afdrag för pensionsavgift medgifvits i denna 7:de paragraf, så vore det enligt min uppfattning inkonsekvent, att icke tillåta afdrag jemväl för afgifter till stat och kommun. Den frågan föreligger nu emellertid icke, och derföre vill jag icke heller påyrka, att någon bestämmelse i sådant syfte insättes i bevilningsstadgan. Men jag anser, att saken är af icke ringa vikt, då, enligt hvad vi under diskussionen om nästföregående punkt hörde, dessa kommunalutskylder på vissa ställen kunna uppgå till belopp af elfva gånger bevilningen. Det är då icke utan sin stora betydelse, om den, som erlägger bevilning för kapital och arbete, får njuta afdrag för utskyldernas belopp eller icke.

Herr Stjernspetz: Som jag varit med om detta besluts fat-

*Ändring af 7 §
1 mom. Bevilningsstadgan.
(Forts.)*

Ändring af
7 § 1 mom.
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)

tande i Utskottet, ber jag att få redogöra för de skäl, som dervid voro för mig bestämmande.

Det torde icke kunna betridas, att dessa utskylder till kronan och kommunen egentligen äro att hänföra till lefnadskostnader eller dermed jämförliga utgifter. Ty först och främst är det nödvändigt för hvar och en, som bedrifver en näring, att ordentligt betala dessa utskylder, om han skall kunna fortsätta densamma. En föregående talare anförde såsom exempel på dylika utgifter underhållet af skolor. Många andra kunna anföras såsom, t. ex. afgifter för gas- och vattenledning i bostäder och andra dylika anordningar, som åstadkomma besparing i utgifterna för det dagliga underhållet. De flesta, om ej alla, kommunalutskylder användas till betäckande af utgifter, som ytterst hafva till syftemål att nedsätta eller minska kostnaderna för familjens underhåll.

Det kan komma sådana tider i landet, då skatterna till staten och kommunen blifva så stora, att de medtaga hela den skattskyldiges årsinkomst. Sådana tider hade vi efter 1809 års krig. Då utkrädfes så stor bevillning, att flere samhällsklasser fingo till staten afstå hela behållna inkomsten af sin rörelse. I fall vi skulle råka så illa ut än en gång i framtiden, hvilken inkomst skulle staten då få af de skattskyldige, om från deras beskattningsbara inkomster afräknas utgående utskylder för året? Då dessa uppgå till samma belopp som hela årsinkomsten, så blefve ju statens inkomst lika med noll.

En talare fälde ett yttrande, som mycket förvånade mig. Han sade, att utskylder till staten och kommunen bestämmas oberoende af den skattskyldige. Jag är icke djupt studerad i statsrätten; men anser likväl, att den rättighet, man har att välja riksdagsman och ledamöter i kommunalstyrelse, åtminstone medelbart inbegriper behörighet att utöfva inflytande på bestämmandet af de belopp, som skola utgå till staten eller kommunen. När nu praxis enligt hittills gällande författning varit, att afdrag för utskylder icke skett, så har Utskottet stannat vid det beslut, som här föreligger, för att icke införa några alldeles nya och okända grunder för bevillingens utgående. Utskottet har endast ansett sig böra göra ett förtydligande tillägg till författningen, till förebyggande af de missbruk, som trots bevillningsförordningens anda och mening visat sig kunna inträffa. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till punkten och sedermera proposition på afslag derå, hvarefter propositionen på bifall till punkten förnyades och af Herr Grefven och Talmannen förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Cavallin* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 3:dje punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 50;

Nej — 29.

4:de punkten.

Herr Ekström: Då Bevillnings-Utskottet vid handläggningen af den motion, jag tagit mig friheten framställa, enstämmigt förenat sig om afstyrkande af alla åtgärder i anledning af densamma, och för detta afstyrkande åberopat utlåtanden ej mindre af samtliga länsstyrelser i riket än äfven af Kongl. Kammarkollegium och Kongl. Kammar-rätten samt slutligen äfven Riksdagens förlidet år fattade beslut, kunde det synas, som om jag, under den förkrossande tyngden af alla dessa auktoriteter, borde helt och hållit förstummas och ödmjukt foga mig i det domslut, hvartill Utskottet i sitt utlåtande kommit. Men jag ber dock att få ingå i en liten granskning af domsskålen. Jag gör det icke af någon ömtålighet och icke heller är jag såsom motionär påverkad af någon faderskänsla, som älskar att utgjuta sig i vemodig klagan öfver att se ett framställt förslag rulla bort i den glömskans flod, deruti Utskottet funnit nedsänka detsamma. Det är helt enkelt af aktning för denna Kammare, som jag önskar få rättfärdiga mig mot den beskyllning, som ligger i Utskottets hemställan, nemligen att jag skulle hafva tillåtit mig föreslå ändring i ett stadgande, som förra året af Riksdagen beslöts, först med detta år skolat börja tillämpas och om hvilket man saknade all erfarenhet huru detsamma i tillämpningen skulle komma att gestalta sig. Till något sådant har jag icke gjort mig skyldig. Jag har nemligen under den tid af öfver 40 år, hvarunder jag varit i statens tjenst, lärt mig noggsamt inse, att det skulle vara ytterst olämpligt att föreslå ändringar i ett stadgande, som först nyligen börjat tillämpas och om hvars verkningar någon erfarenhet icke vunnits. Jag ber då att till mitt rättfärdigande få gå tillbaka till 1878 års riksdag. Då fäste en motionär inom Andra Kam-maren uppmärksamheten på utsträckningen under senare tider af den handel, som af utländingar på flerehanda sätt bedrefs i Sverge, såsom, bland annat, medelst varuauktioner för utländsk räkning och realisationer för utländska konkursmassor, äfvensom derå att de föreskrifter rörande afgifter af utländske handelsresande samt kontroller, som innefattades i gällande författningar, vore alldeles otillräckliga. Han föreslog därför, att Riksdagen i underdånig framställning till Kongl. Maj:t måtte anhålla, »det Kongl. Maj:t ville taga denna fråga uti ompröfvande och låta utfärda nödiga föreskrifter i ändamål att

*Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillningsstadgan.*

Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillningsstadgan.
(Forts.)

skärpa kontrollen öfver utländska handelsresandes affärsverksamhet här i landet, så att de komme att *till stat och kommun* erlægga mot omfånget och vinsten af deras rörelse *fullt svarande afgifter.*» Denna motionärens framställning berörde således icke på något sätt bevillningsstadgan. Den hänvisades också till tillfälligt utskott och behandlades af sådant både i Första och Andra Kammaren. Riksdagen fann motionen förtjent af uppmärksamhet och framhöll i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, bland annat, »att under det man ansett sig genom bevillningsförordningen hafva dragit försorg om utländske handelsresandes beskattning och genom 1864 års förordning hafva meddelat nödiga bestämmelser i afseende å beskattning af bofaste utländingar, hvilka drifva verklig handel, hade uppstått ett mellanting mellan båda, ett slags handelsresande, som drifva verklig handel, på hvilka den förra förordningen icke lagligen vore tillämplig och hvilka äro faktiskt oätkomliga för den senare, om den ock måhända skulle på dem kunna tillämpas.» Riksdagen begärde derföre, att Kongl. Maj:t täcktes underkasta nu gällande näringslagstiftning, i hvad den angår utländingar, en revision i syfte att förhindra, att utländingar här i landet idka handel utan att erlægga skatt till staten och kommunen, samt att Kongl. Maj:t behagade fastställa de inskränkingar i den utländingar nu medgifna näringsfrihet, som för nämnda ändamål kunna finnas nödvändiga, äfvensom skärpa ansvarsbestämmelserna för oloflig handelsrörelse och meddela föreskrifter, som underlätta vederbörande myndigheters kontroll öfver iakttagande af de för utländingars näringsfrihet stadgade villkor.» I anledning af denna skrifvelse infordrade Kongl. Maj:t Kommerskollegiets utlåtande, och Kommerskollegium i sin ordning begärde länsstyrelsernas yttranden. Jag har granskat samtliga dessa yttranden, hvilka varit för mig tillgängliga i Kongl. Finansdepartementet, och deraf funnit, att elfva länsstyrelser alls icke berört stadgandena i bevillningsförordningen, hvartill också Riksdagens skrifvelse till Kongl. Maj:t icke gaf anledning, och att länsstyrelsen i Kronobergs län uttryckligen förklarade att då Riksdagen förnämligast afsett varuauktioner för utländsk räkning, äfvensom realisationer för utländska konkursmassor, utan att afgifter derför erläggas till staten och kommunen, så borde yttrandet dertill inskränkas.

Men andra länsstyrelser vidrörde äfven bestämmelserna i bevillningsförordningen, i hvad de hafva afseende å de s. k. »profryttarne». Öfverståthållareembetet vitsordade i det fallet, att det icke sänkades anledning till den förmodan att en och annan sådan handelsresande lyckats undandra sig bevillningen och ansvaret för underlåtenhet att betala, hvilket i en folkrik stad såsom Stockholm icke kunde helt och hållet förhindras; men ansåg att, då deraf icke föranleddes större förlust eller betydligare intrång, skäl icke förefunnes att införa strängare kontrollåtgärder eller ansvarsbestämmelser, hvilka emellanåt komme i tillämpning inom Stockholm.

Länsstyrelsen i *Stockholms län* förklarade, att föreskrifterna i paragraf 16 syntes vara otillräckliga att sätta uppbrördsmännen i tillfälle att indrifva skatten och polismyndigheten att till ansvar befordra dem, som undandra sig densamma; åtal hade flere gånger mot sådana per-

soner anstälts, men böterna hade måst afskrifvas, enär de sakfælde ej kunnat anträffas.

Jönköpings länsstyrelse fäste uppmärksamheten på ingressen till § 16 i bevillningsstadgan och antydde den ofullständighet i ordalydelsen, som sedermera föranledde dertill, att Riksdagen gaf en annan lydelse åt detta stadgande.

Af *Gotlands länsstyrelse* intygades likaledes, »att dessa profryttare kunde man icke komma åt». Polismyndigheten vore maktlös gent emot dem; man visste att de icke hade betalt den föreskrifna afgiften; de åtalades, men reste sin väg utan att vidare kunna anträffas.

Samma förhållande vitsordades af flere länsstyrelser.

Malmöhus länsstyrelse framhöll dock, att enär det vore af vigt, att samfärdseln de särskilda länderna emellan icke försvaras eller med en besvärlig uppsigt betungas, så borde kontrollen ej skärpas.

Länsstyrelsen i *Elfsborgs län*, som förklarade sig anse nu gällande stadgandena vara allt annat än tillfredsställande, föreslog, att de handelsresande skulle ställa borgen eller annan säkerhet, till belopp af ända till 10,000 kronor, till betryggande af deras rätt som inlåta sig i af-färer med dessa profryttare.

I *Kopparbergs län* vitsordade länsstyrelsen, att, när icke skyldighet förefans för profryttare att anmäla sig hos vederbörande, det äfven vore omöjligt för polismyndighet att komma åt dem.

Uti sitt underdåniga utlåtande fäste Kommerskollegium uppmärksamheten derpå, att några i § 16 af bevillningsstadgan förekommande bestämmelser syntes ega ett ganska nära samband med näringsförfattningen i vissa delar, i hvilket afseende Kollegium, för den händelse Kongl. Maj:t kunde finna skäligt derom göra Riksdagen något meddelande, anmärkte, att det förefans en skiljaktighet i bestämmelsen uti § 16 i nu gällande bevillningsstadga och den af år 1835, som utom bestämmelsen, att »utlänning, som reser omkring i landet och för egen eller sasom utskickad för annans räkning bjuder ut eller slutar handel om utländska varor» skulle betala en afgift, innehöll efter orden »utländska varor» följande ord: »eller eljest drifver handel», hvilka ord dock icke återfinnas i den närmast följande bevillningsstadgan af år 1841 eller i sedermera utfärdade stadgar.

Häraf ansåge Kollegium vara uppenbart, att Rikets Ständer år 1841, likasom Riksdagarne allt sedan, åsyftat att de stadgade bevillningsavgifterna skulle erläggas endast af sådana utlänningar, hvilka reste omkring i landet för att med inhemska köpmän eller andra personer inleda handel om utländska varor, vare sig att detta skedde med eller utan medförande af prof, men att deremot utlänning, som förde omkring i landet utländska varor till omedelbar försäljning, skulle i fråga om bevillning derför vara underkastad på sådana fall tillämpliga bestämmingar i bevillningsstadgan. Då emellertid anledning förekomme dertill, att bevillningsstadgans föreskrifter icke alltid blifvit eller för närvarande blefve så tillämpliga, ansåge Kollegium att till rättelse häri, ingressen till § 16 § borde ändras, samt att vid slutet af samma paragraf ett nytt moment borde tilläggas.

Efter det Kollegium afgifvit utlåtande i ämnet, pröfvade Kongl. Maj:t den af Riksdagen hemställda frågan och utfärdade förordning

*Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillningsstadgan.
(Forts.)*

Ifrågasatt ändring af § 16 § Bevillningsstadgan.
(Forts.)

den 20 Juni 1879, angående ändringar i 1864 års näringsförfattning samt öfverlemnade ärendet, hvad angick Kommerskollegii förslag till ändring i bevillningsstadgan, till Finansdepartementet, som deröfver infordrade yttrande från Kammarrätten.

Enligt Kommerskollegii förslag skulle början utaf § 16 få denna lydelse: »Utländing som reser omkring i landet och för egen eller, såsom utskickad, för annans räkning, till inledande af handel samt med eller utan varuprof bjuder ut eller slutar handel om utländska varor att framdeles från utlandet levereras, skall» o. s. v. Detta blef sedermera Riksdagens beslut, dock med det tillägg, att stadgandet skulle gälla äfven om i utlandet bosatt, här i riket icke mantals- och skattskrifven svensk undersåte, som för ändamålet reser omkring här i landet. Derjemte föreslogs i afseende på böterna på att de skulle bestämmas från och med 50 till och med 500 kronor, och slutligen att ett nytt moment skulle insättas vid slutet af § 16. Kongl. Maj:t öfverlemnade ärendet i denna del till Bevillnings-Utskottet, dit äfven en i öfverensstämmelse med Kollegii förslag affattad motion af Kommerse-rådet Sjöberg remitterades. Bevillnings-Utskottet tillstyrkte ändring alldeles i enlighet med det af Kommerskollegium afgifna förslag, hvilket äfven, med ofvannämnda tillägg, blef Riksdagens beslut, jemte det att, enligt Kammarrättens förslag, ett tillägg gjordes i instruktionen för taxeringsförrättningarne. Men under hela denna förhandling af ärendet förekom alldeles icke något, som rör den sak, hvarom jag taget mig friheten väcka motion och får jag fästa uppmärksamheten derpå, att jag blott föreslagit att förenkla sättet för afgiftens utgående, nemligen så, att i stället för att den nu utgår med 100 kronor för tre månader och sedan med 40 kronor för hvarje månad, densamma skulle utgå för en gång, beräknad för helt år, med 150 kronor, på samma sätt som i Danmark. Här af torde Herrarne finna, att jag icke föreslagit ändring i ett stadgande, som först med detta år skolat börja tillämpas, ty berörde föreskrift har nu tillämpats i öfver fyrtio år — och huru den i tillämpningen gestaltat sig känner man allt för väl. — Allra minst kan man säga, att det är ett nytt stadgande, om hvilket man först måste samla erfarenhet.

Utskottet har äfven visat brist på konsekvens vid tillbakavisande af mitt förslag. Förra året gjordes nemligen ändring i § 7 mom. 3 i bevillningsstadgan. Uti samma paragrafer gjordes ändring äfven år 1879, och nu i år har Utskottet tillstyrkt en förändring i 1 mom. af samma paragraf, hvilken fråga nyss afhandlades, så att i den omständigheten, att denna paragraf i en del undergått ändring både 1879 och 1880, har Utskottet icke funnit något hinder att äfven i år tillstyrka ändring. Jag vill emellertid icke genom yrkande om återremiss söka få ofullständigheten i ärendets behandling häfd; men jag ber att få litet framhålla de skäl, som manat mig att framställa mitt förslag såsom en öfvergångsform till att helt och hållet taga bort denna afgift, hvilket jag helst skulle vara med om.

Då i 1841 års bevillningsstadga intogs den bestämmelse om afgiften, som fans i 1835 års bevillningsstadga, men med någon modifikation, så utfärdades strax efter ett cirkulär till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, deri de anbefaldes, att då respass lemnades handelsexpediter,

dessas skulle erhålla anvisning om hvad de hade att iakttaga samt om beskaffenheten af den dem tillkommande handelsrätt, äfvensom att de borde anmäla sig hos vederbörande magistrater i de städer de besökte. Så länge de handelsresande hade skyldighet att låta visera sina pass, kunde man nägorlunda hålla reda på dem; men sedan år 1860 passskyldigheten upphäfdes har detta blifvit nästan omöjligt. Visserligen intogs i förordningen härom det förbehåll, att hvad som förut funnits föreskrifvet om skyldigheten att vara försedd med sådant pass, som innefattade intyg om rättighet att under resa idka handel, skulle fortfarande gälla; men denna skyldighet afsåg icke utländska handelsresande eller handelsexpediter. År 1864 hade Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län aflåtit ett cirkulär till magistraterna i de förnämsta städerna inom länet, eller de som äro belägna utefter kusten, att de skulle tillse, att handelsresande, som inkommo i landet icke blott betalade föreskrifven bevillningsafgift, utan äfven försågo sig med behörigt pass för handelsrättighetens utöfvande. Sedermera kom denna sak under behandling hos Riksdagens Justitieombudsman, hvilket gaf anledning dertill, att Kongl. Maj:t i särskildt bref 1872 anbefalde Konungens Befallningshafvande i nämnda län att återkalla det förstän- digande, som gifvits magistraterna, emedan det i berörda hänseende i 1860 års förordning intagna förbehåll icke hade afseende på utländske handelsresande. I följd häraf har möjligheten af en kontroll på att detta slag af handelsresande erlægga den stadgade bevillningsafgiften helt och hållet bortfallit. Understundom förekommer att handelsresande, som infinna sig för att utbjuda viner eller dylikt, hafva till sitt yttre en sådan typ, att det är lätt att känna igen dem och veta dem vara handelsresande; men understundom uppträda de i sådan gestalt, att det är omöjligt att antaga dem vara handelsresande. Jag har en gång haft besök af en sådan herre, som lemnade ett visitkort, hvarpå stod »Colonel Charles Visquier, Officier de la Légion d'honneur etc. Jag lät bedja honom stiga in i salongen och frågade huruvida han önskade några upplysningar rörande vår militärorganisation. Nej, derom var alls icke fråga, utan om en liten låda Beychevelle eller Mouton Rotschild m. m. Vid ett annat tillfälle, när samma herre aflade besök i en annan landsort och aflemnade sitt kort hos stabschefen eller adjutanten hos militärbefälhafvaren derstädes, gaf detta anledning dertill att vederbörande klädde sig i uniform för att besvara besöket.

Hela denna beskattning synes mig icke vara tidsenlig och jag tror att vi skulle kunna instämma i hvad Riksens Ständer yttrade i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t den 20 Oktober 1860 angående utländings handelsrätt här i riket, nemligen att »lagstiftningen om utländingars handelsrätt hade stannat på en ståndpunkt, som tidsandan längesedan öfvergifvit, och de åsigt, af hvilka lagstiftningen var ett uttryck, tillhörde en förgången tid, hvars statsekonomiska läror den närvarande förkastade».

I de handelstraktater vi hafva med andra länder har hänsyn tagits till omförmälde afgift. Så t. ex. innehåller traktaten med Frankrike af den 14 Februari 1865, i art. 15: »Franske fabriksidkare och handlande eller deras reseagenter, hvilka i någon af dessa egenskaper blifvit vederbörligen bemyndigade i Frankrike och som resa i Sverige

*Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillnings-
stadgan.
(Forts.)*

Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillningsstadgan.
(Forts.)

eller Norge, skola der ega att göra uppköp för sin industris behof och mottaga beställningar, med eller utan prof, men icke att till försäljning kringföra varor; dock skall så länge den svenska lagstifningen pålägger utländska reseagenter en särskild bevillningsafgift, en afgift till lika belopp kunna i Frankrike affordras svenska reseagenter.»

Jag har anledning tro att en sådan afgift likväl icke eger rum derstädes; åtminstone hafva några handelsresande för mig uppgifvit, att någon motsvarande afgift icke i Frankrike affordras dem. Samma bestämmelse innehåller handelstraktaten med Österrike-Ungern af den 3 November 1873.

Jag skall icke längre uppehålla Herrarne och gör icke något yrkande, men ber, att få säga, att om jag kommer upp till en annan riksdag, skall jag åter besvara Utskottet med en motion i ämnet, kanske något fullständigare. Då hoppas jag få Utskottets ärade vice ordförande med mig. Om stadgandet skall blifva kvar, så vill jag i alla fall intrassera honom i denna sak, genom att återropa förhållandena i Danmark, der det, enligt Förordningen den 8 Juni 1839 förnämligast är lagdt på tullauktoriteterna att i första rummet handhafva föreskrifterna i ämnet. Ankommande handelskommissionärer skola nemligen anmäla sig hos vederbörande tullebetsman och af tullkammaren utfärdas det »Adgangsbevis», som berättigar till handelsverksamhetens utöfvande.

Om det väl måste erkännas att det är vida enklare att bära upp en afgift en gång hvarje år, än att taga ut den tio gånger, så torde det väl också böra erkännas, att jag haft giltigt skäl att framställa min motion; och vågar jag till slut uttrycka den förhoppning, att mitt förslag en annan gång icke måtte råka ut för en sådan frikula, som den Utskottet nu begagnat.

Herr Bennich: Då den ärade motionären förklarar sig vilja återkomma med sitt förslag i en bättre och fullständigare form än den närvarande, så kunde jag nöja mig med att afbida den tiden, men då han något skarpt nagelfarit Utskottet, vill jag i största korthet erinra icke allenast att kontrollföreskrifter i förevarande hänseende vid sista riksdagen beslutades, utan äfven att föreskriften om afgiftens erläggande för tre månader och sedermera månadsvis jemväl var föremål för samma Riksdags behandling.

Den ärade motionären behagade uppläsa hvad åtskilliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört om svårigheten att utbekomma denna afgift efter det den första terminen tilländalupit. Frågan derom har således varit föremål för Kommerskollegii samt förra Riksdagens och dess Bevillnings-Utskotts behandling. Att nu, på sätt motionären föreslagit, bestämma, att en afgift för en gång skulle erläggas med 150 kronor, i stället för 100 kronor, för de första tre månaderna och derefter förskottsvis 40 kronor i månaden, eller tillsammans 460 kronor för helt år, hade väl Utskottet kunnat egna en något fullständigare vederläggning, jag erkänner det villigt, men sannolikt hade sådant icke ledt till något för motionären tillfredsställande resultat. Om vi åter en annan gång komma att behandla de internationella grundsatser, som sedan 1860 ansetts böra erkännas, torde jag möjligen komma att ställa

mig på den liberala ståndpunkt, der motionären lofvat att infinna sig, ehuru jag befarar, att Riksdagen knappast skall göra en sådan eftergift. Jag gör icke något yrkande, då motionären icke påkallat någon ändring i Utskottets beslut.

*Ifrågasatt ändring af 16 §
Bevillningsstadgan.
(Forts.)*

Herr Reutersvärd: Jag ber att få anmärka, att när frågan förevar i Bevillnings-Utskottet, så gjorde jag ett svagt försök att försvara motionärens förslag, men möttes genast med den invändning, att frågan nyligen varit föremål för Riksdagens pröfning, efter allvarsam utredning af Kommerskollegium och yttrande från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Man begagnade äfven ett annat skäl, som ju kan vara ganska godt, att våra traktatsförhållanden möjligen skulle, om icke förbjuda oss att vidtaga så stränga åtgärder, så dock göra det mindre grannliga att vilja åtkomma dessa handelsresande. Jag ber att till motionären få säga, att jag icke reserverat mig mot Utskottets förslag på den grund, att jag ansåg de skäl, som mötte mig, vara fullt tillfredsställande, och vågade icke tro, att min, från öfriga utskottsledamöter skiljaktiga, mening skulle vinna afseende och hafva någon inverkan på Riksdagens beslut.

Jag är deremot motionären tacksam för hans löfte att nästa år återkomma med sitt förslag mera utarbetadt. Jag hör till dem, som önska att så långt våra rättigheter sträcka sig hindra den utväxt på all handel och industri, som genom dessa agenter och mellanhänder uppstår. Jag har icke något emot att af dem utkräfves en skatt, som motsvarar åtminstone den, som svenska män få för dylika rättigheter erlägga.

Då icke något yrkande blifvit gjordt, har jag icke heller något sådant att framställa, utan anmärker blott, att jag icke varit med Utskottet ense i det slut, hvartill det kommit.

Öfverläggningen förklarades slutad, och punkten bifölls.

5 punkten.

Lades till handlingarne.

Föredrogs å nyo och bifölls Bevillnings-Utskottets den 19 och 22 innevarande Februari bordlagda betänkande N:o 2, i anledning af väckt förslag om skatt å maltdrycker.

Föredrogs å nyo och bifölls Banko-Utskottets den 16 och 22 i denna månad bordlagda memorial N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 18 och 22 innevarande månad bordlagda utlåtande N:o 4, an-

gående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1880 års riksdag.

1 och 2 punkterna.

Biföllos.

3 punkten.

Mom. a och b.

Biföllos.

Mom. c.

Lades till handlingarne.

4 - 7 punkterna.

Lades till handlingarne.

8 punkten.

Biföllos.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 18 och 22 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 14, i anledning af Riksdagens år 1880 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1878.

§§ 1 och 2.

Hvad Utskottet hemställt biföllos.

§ 3.

*Ordningen för
hästuppköp vid
Husarregemen-
tet Konung
Carl XV.*

Grefve Lagerberg: Då denna revisorernas berättelse föredrogs till behandling i Stats-Utskottet, var jag icke närvarande, annars skulle jag hafva bestridit denna punkt och reserverat mig mot Utskottets beslut derutinnan.

Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att Revisorerna och med dem Stats-Utskottet föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t, i hvilken det skulle heta: det Kongl. Maj:t täcktes meddela föreskrift derom, att hästuppköpen vid Husarregementet Konung Carl XV måtte ega rum å särskilda platser samt att tillkännagifvandet om tiden och stället för dessa uppköp måtte på förhand införas i länskungörelserna jemte några

af de mest spridda tidningarne inom den provins, der uppköpen äro afsedda att hållas.

Man förmenar, att man på detta sätt skulle få hästar för bättre pris och orsaken till hela förslaget har varit, att man funnit, att medelpriset för under år 1878 för Husarregementet Konung Carl XV uppköpta hästar utgjorde 865 kronor, under det att samma pris för nämnda år för Lifgardets till häst räkning i Skåne uppköpta hästar blott uppgick till 862 kronor, och då i sistnämnda summa äfven är inberäknad resekostnaden för uppköparne, ansåg man att en misshushållning i förra fallet egt rum. De infortrade utlåtandena härom från vederbörande chefsembete och förvaltningsdirektion synas mig på ett nöjaktigt sätt hafva besvarat det ifrågavarande förhållandet. Det visas der, att åren 1876—1877 hade man just tillvägagått på det sätt, som nu ifrågasättes att genom skrifvelse till Kongl. Maj:t få anbefaldt, nemligen tillkännagifvande i länskungörelserna och i provinsen Skånes tidningar att uppköp skulle ske på viss tid vid Dalby, Tommelilla, Ramlösa, Kjöfinge och Marieholm, de förnämsta platserna i Skåne, der hästar anses kunna erhållas. Till de uppgifna ställena hade hästar förts från många håll, men på hvarje ställe hade blott tvenne antagliga remonter kunnat köpas. Då beslöt chefsemetet att år 1878 utlysa dylikt uppköp blott vid Dalby. Dit kommo 150 hästar, hvaraf endast sex dugliga remonter erhöles. Detta var således en operation, som icke då var lycklig. Det är emellertid icke något, som hindrar chefsemetena att göra på det sättet, om de finna det fördelaktigt. Nu inköpas hästarna af förvaltningsdirektionens ombud under hand. Revisorerna likasom Utskottet hade emellertid kunnat förskaffa sig underrättelse om att för år 1879 gestaltar sig förhållandet annorlunda, ty då var medelpriset för remont vid Lifgardet till häst 869 kronor och vid Husarregementet Carl XV blott 803 kronor. Då dessutom i monteringskassan vid nämnda regemente, som är anslagen till inköp af hästar och som bildats af årsanslaget för remonter och försäljningspriset af utrangerade hästar, finnas 11,000 kronor kvar, tycker jag att monteringen snarare är väl fullgjord än illa skött, helst då alla auktoriteter vitsorda att regementet, har utmärkt goda hästar. Att då affåta en skrifvelse, som i det hela innebär ett större eller mindre klander kan, efter mitt förmenande, ej leda till något resultat, emedan jag anser den oriktig och öfverflödig, och derfor anhåller jag att Kammararen behagade afslå Stats-Utskottets förslag i ämnet.

Herr Montgomery-Cederhielm: Den fråga, som här förekommer, är af ganska ringa vikt och i så fall kunde det visserligen icke vara af någon egentlig betydelse, om den skrifvelse, som här är föreslagen, varder bifallen eller icke. Men oriktigt är icke det, som här är framställt, ty meningen vore att genom denna skrifvelse få det åstadkommet, att vid anskaffande af hästar vid detta husarregemente man skulle tillvägagå på samma sätt, som vid andra anskaffningar för statens räkning, d. v. s. medelst uppköp efter offentliga kungörelser. Jag tror också att det vore bättre för sjelfva förvaltningsdirektionen vid regementet eller för dem, som hafva uppköpen om hand, om så skedde, så att icke ens en misstanke kunde uppkomma, att vid upp-

*Ordningen för
hästuppköp vid
Husarregemen-
tet Konung
Carl XV.
(Forts.)*

*Ordningen för
hästuppköp vid
Husarregemen-
tet Konung
Carl XV.
(Forts.)*

köpen utöfvades någon mannamån eller något gynnande af en eller annan. Det var detta som afsågs, hvilket ju för öfrigt öfverensstämmer med hvad i dylika fall annars sker och därför anser jag det vara riktigt, att denna skrifvelse aflåtes, ehuru jag medgifver, att den icke är af någon egentlig vikt. Jag yrkar således bifall till Utskottets hemställan.

Herr Hallenborg: För den, som genomläser det yrkande, som här blifvit framställt, ligger det temligen tydligt att det innebär ett uttryck af klander för det sätt, hvarpå remonteringen vid Husarregementet Konung Carl XV egt rum — hvilket enligt min åsigt är obefogadt. En föregående talare har visat, hvarföre remontprisen kommit att med några kronor per häst öfverstiga det bestämda beloppet och skall jag därför icke deröfver yttra mig, utan blott öfver den föreslagna åtgärden för att för framtiden vinna ett bättre resultat. Då enligt min uppfattning klandret emot ifrågavarande regemente är obefogadt, borde den föreslagna förändringen väl iakttagas vid alla remontuppköp såväl för de värfvade kavalleriernas som för artilleriets räkning, och då kunde man se i denna skrifvelse en önskan att införa ett system för åstadkommande af någon likformighet i remonteringen. Men jag vågar påstå att om hästuppfödarna skulle genom annonser uppmånas att tillstädeskomma vid vissa marknader, ganska få skulle hörsamma en sådan kallelse. De som hafva verkligen goda och lämpliga remonter, åtminstone i den provins, der Husarregementet Konung Carl XV remonterar, beqväma sig visserligen icke att skicka dessa remonter till sådana samlingsställen, utan vänta helt lugnt, till dess spekulanterna infinna sig, och om sådana icke komma för regementenas räkning, kan man vara säker att uppköpare för både tysk och dansk räkning presentera sig och betala pris fullt jemförliga med, om icke öfverstigande, dem, som för kronans räkning kunna erbjudas.

Följden af den ifrågaställda skrifvelsen blefve den, att de remonterande finge att välja bland en mindre utmärkt samling af remonter, exponerade af ett annat slags hästuppfödare, hvilka icke äro i tillfälle att vid uppfödning af hästar åstadkomma remonter, som både hvad härkomst och utseende beträffar äro jemförliga med dem, som på de större egendomarne äro att tillgå. Men vid sådana samlingar som den föreslagna hafva de som skola göra uppköp icke tillfälle att så noga bedöma de olika remonterna, då de deremot vid besök hos hästuppfödarna hafva tillfälle att noga undersöka hästarne, taga reda på deras härkomst och för öfrigt uppgöra om priset, allt efter hvarje remonts värde, vida mera noggrant än vid en marknad, der säljarne på förhand kunna komma öfverens om ett minimipris, hvilket åter kunde vålla att medelpriset per remont icke alltid komme att stå i förhållande till dess verkliga värde — och derpå skulle staten icke allenast göra en pekuniär förlust, utan äfven löpa den risk att genom en sämre remontering tjänstbarheten hos såväl de värfvade kavallerierna som artilleriregementenas hästar betydligt försvagas, hvilket väl icke är ett mål att eftersträfvat.

Då jag sålunda anser den föreslagna skrifvelsen vara orättvis till.

sin uppkomst och opraktisk i sin tillämpning, yrkar jag afslag å densamma.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes proposition först på bifall till Utskottets hemställan och sedan på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

§ 4.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Herr Asplund: Då jag icke kunnat nöja mig med den motivering, Utskottet här användt, om jag också skulle låta mig åtnöja med det slut, hvartill Utskottet kommit, ber jag, att få säga några ord, helst jag har en särskild anledning dertill, då, såsom Herrarne finna, revisorernas förevarande anmärkning rör det sätt, hvarpå detta anslag till polisbevakningen å landet blifvit användt inom Jemtlands län. Länsstyrelsen begärde en andel af detta anslag, när jernvägsbyggandet börjades i länet; och det begärda anslaget blef af Kongl. Maj:t beviljadt. Som dessa jernvägsarbeten fortgingo på ganska långa sträckor, var det nödvändigt att få en person, som kunde följa arbetena uteder hela linien; och då det inom länet icke fans någon lämpligare person, än en länsman, som gjort sig känd som en duglig poliskarl, blef han förordnad att såsom extra polistjensteman bestrida bevakningen uteder jernvägslinien. Det var naturligt, att han under denna tid skildes från utöfningen af sin länsmansbefattning och att en annan person förordnades att sköta den i hans ställe. Det kan icke bestridas, att denna åtgärd var behöflig, då länsmännen i de distrikt, der jernvägsarbetet pågick, icke kunde lemna den uppsigt, som erfordrades. Icke heller kan det med skäl anmärkas något deremot, att man antog en länsman, då denne var den lämpligaste person, som kunde fås. Det var också nödvändigt, att han förordnades för ett år, emedan arbetena pågingo nästan oafbrutet hela året om och hans tillsyn dervid städse påkallades. Emellertid säger Utskottet — efter att först hafva nämnt, att anslaget blifvit beviljadt »till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka å landet i de orter, der sådan kan af förhållandena påkallas» — att »detta anslag är sålunda endast afsedt att i mån af behof användas vid de särskilda tillfällen, då den ordinarie polisbetjeningen å landet icke anses vara tillräcklig för ordningens upprätthållande — — —»; hvidan detsamma torde böra tagas i anspråk allenast vid *utomordentliga* tillfällen och icke till bestridande af *utgifter* för landtpolisen af *mera stadigvarande natur*. Då anslaget är lemnadt till aflöning af särskild polisstyrka å landet, der sådant af *förhållandena påkallas*, så hemställer jag, om icke förhållandena påkallade anslagets användande till en särskild polisman, under det att jernvägsarbetet pågick. Icke kan det vara meningen med detta anslag, att man skulle för tillfället förordna en polisman att fara ut, då rapport inkommit om att oroligheter uppstått. Han skulle i sådant fall aldrig hinna fram förr, än oroligheterna tagit slut eller icke

*Ordningen för
hästuppköp vid
Husarrögen-
tet Konung
Carl XV.
(Forts.)*

*Vissa från
extra anslaget
till polisbevak-
ningen å landet
bestrida ut-
gifter.*

*Vissa från
extra anslaget
till polisbevak-
ningen å landet
bestrida ut-
gifter.
(Forts.)*

vidare kunde afstyras. Det var derföre nödvändigt, att det fans en person, som var tillgänglig, så snart oroligheter kunde befaras; och, enär ett sådant förhållande egde rum största delen af året, så måste han förordnas för samma tid. Han uppbar naturligtvis icke aflöning för annan tid än då arbetena pågingo; och det är ju uppenbart, att ett sådant förordnande för en särskild polisman var af förhållandena påkalladt, såsom det heter i föreskriften om detta anslags användande. Att detta fortgår under ett år, ja, under flera år, det kan icke hjälpas, när förhållandena det påkalla och *utgiften* har blifvit stadigvarande, endast derför, att de *särskilda förhållandena* voro det, eller, med andra ord, att »de utomordentliga tillfällena» blefvo stadigvarande.

Vidare säger Utskottet:

»I följd häraf och då Revisorernas anmärkning i fråga om detta anslags användande vid omförmälda tillfällen icke synts hafva blifvit utaf de deröfver afgifna förklaringar vederlagd, har Utskottet funnit sig böra framhålla riktigheten af de utaf Revisorerna i ämnet uttalade åsikter.»

För min del anser jag anmärkningen vara fullkomligt vederlagd genom hvad som är sagdt i förklaringen, och jag hoppas, att hvad jag här anfört skall göra det för Kammaren klart, att anmärkningen icke är befogad. Jag tror, att denna anmärkning bort hänföras till dem, om hvilka Utskottet säger, att de äro af vederbörandes utlåtanden nöjaktigt förklarade. Likaledes anser jag för min del Revisorernas åsikter i ämnet ingalunda vara rigtiga eller öfverensstämmande med afsigten med ifrågavarande anslag.

Slutligen yttrar Utskottet:

»Emellertid och då Utskottet antager, att, sedan uppmärksamheten å omförmälda förhållanden numera blifvit fäst, noggrannare iakttagande af de, vid anslagets beviljande, för dess användning uppställda vilkor för framtiden kommer att ega rum, får Utskottet hemställa, att Revisorernas förevarande framställning icke må någon åtgärd af Riksdagen föränleda.»

Jag har visat, hvilket vilkor som, enligt Riksdagens beslut, är fäst vid anslagets användande, och det är helt enkelt, att förhållandena skulle påkalla en särskild polisstyrka. Att vid en jernvägsanläggning med så stor utsträckning och så betydlig arbetsstyrka, som här var fallet, användandet af en särskild polisman var af behovtet påkalladt, lärer väl vara alldeles gifvet. Då dessa talrika samlingar af arbetare fortgått under längre tid och följaktligen behovtet af oafbruten tillsyn gjort sig gällande, så måste deraf följa, att det var befogadt att anställa en polisman för hela tiden. Hans tillsyn kunde knappast under någon enda dag undvaras. Ätminstone var det nödigt, att de större arbetslagen, spridda här och der utefter den flera mil långa sträcka, der arbetet samtidigt pågick, tidt och ofta besöktes; och utan en sådan noggrann tillsyn hade icke ordningen kunnat upprätthållas. Jag vågar derföre antaga, att ett sådant förfarande, som det ifrågavarande, bort få oanmärkt af Herrar revisorer passera, och för att komma till ett resultat, anhåller jag, att den gjorda anmärkningen måtte af Kammaren ogillas.

Herr Ekström: Till alla delar instämmande i hvad den föregående talaren yttrat vid den föredragna punkten, vill jag lemna en ytterligare belysning, som möjligen torde ställa den gjorda anmärkningen i sin rätta dager och ådagalägga att Utskottets uppfattning är oriktig.

Det har redan blifvit erinradt, att Riksdagens beslut om anvisande af detta särskilda anslag lyder så, att det skall »användas till aföning och underhåll åt särskild polisstyrka på landet, der sådan kunde af förhållandena påkallas». Ett bland de förhållanden, som påkalla sådan särskild polisstyrka, är upprätthållandet af ordning vid jernvägsstationer, som äro mycket besökta och der stor trafik eger rum. Jag har sålunda nödgats gifva förordnande åt tjänstemän att vara polismän, dels vid Nässjö station, dels vid Tranås station med flere. Men icke kan det, såsom Utskottet säger, ske endast för utomordentliga tillfällen. Tvärtom måste en polisman ständigt finnas der för att i deras första uppkomst qväfva de oordningar, som kunna förekomma; och den omständigheten, att vid en sådan plats icke ständigt finnes till hands en polisman för ordningens öfvervakande, skall otvifvelaktigt bidra till, att personer, som icke sky att ställa till oordningar, anse det mindre farligt att inlåta sig på sådana. En så beskaffad uppfattning af rättigheten att använda ifrågavarande medel, som i betänkan det uttalas, kan man icke såsom polismyndighet vara belåten med, och jag måste protestera mot rättigheten af Stats-Utskottets åsigt att anslaget icke skulle få användas till utgifter för sådana polisåtgärder, som afse behof af mera stadigvarande natur och icke kunna hänföras till »utomordentliga tillfällen». Skulle af Stats-Utskottets resonement följa, att länsstyrelserna icke finge använda sådan extra polisstyrka längre tid än t. ex. en månad, så blefve det ganska svårt att handhafva polismyndigheten vid de större jernvägsstationerna, hvarest polis alltid måste finnas att tillgå.

*Vissa från
extra anslaget
till polisbevak-
ningen å landet
bestridda ut-
gifter.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes proposition först på bifall till Utskottets hemställan och sedan på ogillande af den ifrågavarande anmärkningen, hvarefter propositionen på bifall till Utskottets hemställan förnyades och förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

§§ 6—8 samt Utskottets slutliga yttrande.

Lades till handlingarne.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 18 och 22 innevarande Februari bordlagda Utlåtande N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning om tjuguarig häfd jemte andra dermed sammanhängande författningar.

Härvid anmälde sig och yttrade

Herr Lagerstråle: I afseende på föredragningssättet får jag föreslå, att Kammarerna måtte besluta: att först skola föredragas de till ändring i Kongl. förordningen den 16 Juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom föreslagna paragrafer, derefter ingressen och sist hemställan under mom. I sid. 6; att sedermera föredragning må ske af den under *litt. A* intagna förordning om tjuguarig häfd paragrafvis, derefter dess ingress och rubrik, samt vidare af det under *litt. B* intagna förslag till förordning om tillägg till 60 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående inteckning i fast egendom, paragrafen först och derefter förslagens ingress och rubrik; äfvensom att sist måtte föredragas hemställan på sidan 9.

Sedan öfverläggningen angående sättet för utlåtandets föredragning förklarats slutad, gjordes proposition på bifall till hvad Herr Lagerstråle i afseende derå föreslagit; och blef denna proposition med ja besvarad.

Förordningsförslag om ändring i vissa delar af förordningen den 16 Juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.

Förslaget till förordning om ändring i vissa delar af förordningen den 16 Juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.

7 §.

Bifölls.

10 §.

Herr Sundell: På sätt Kammarernas ledamöter af betänkanDET inhemtat, har jag mot den nu föredragna punkten anmält skiljaktig mening. Jag ber att få tillkännagifva, att förhållandet inom de tre i reservationen omnämnda fögderierna af Kopparbergs län icke vållas af någon tredska eller ovilja hos befolkningen att anmäla eller uppgifva hvad den ene eller andre må i jordetal ega, utan är förfarandet grundadt på Kongl. Maj:ts skrifvelse till Dess Befallningshafvande i Kopparbergs län den 22 Augusti 1855, hvarigenom, på derom gjord framställning, i nåder medgifvits, att räntan må debiteras och påföras på soldatrote. Ehuru nu, om § antages, sådan den lyder i förslaget, densamma i dessa delar af Kopparbergs län icke kan vinna tillämpning; ehuru jag fortfarande håller före att åt mantals- och skattskrifningslängderna icke bör gifvas den bevisningskraft, som man här velat tillägga dem, och ehuru jag är öfvertygad om att det af mig föreslagna intyg af trovärdige män är bättre än ett utdrag ur mantals- och skattskrifningslängderna; så och då jag icke vill bidraga dertill, att hela lagförslaget möjligen rifves sönder — hvilket skulle kunna inträffa om den af mig anmälda mening vunne medhåll — får jag förklara, att jag nu icke gör något yrkande. Skulle jag möjligen finna, att min mening

delas af flere bland Kammarens ledamöter, då förbehåller jag mig att få framkomma med bestämd formulering till paragrafens förändring.

Förordningsförslag om ändring i vissa delar af förordningen den 16 Juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom.
(Forts.)

Herr Fröman: Såsom representant, likasom den siste talaren, för dessa trakter af landet, som nu äro i fråga och med hvilka det särskilda förhållande inträffar, att till följd af de omständigheter, som den förre talaren omförmälde, de icke kunna komma i åtnjutande af de fördelar, som med denna häfdelag åsyftas, får jag förklara, att jag instämmer i den anmärkning, han gjort, och att jag äfven delar hans åsigt, att det sätt, han föreslagit, hvarpå dessa orters invånare skulle kunna möjligen förvärfva sig delaktighet i förmånen af denna förordnings tillämpning, är åtminstone lika godt, som det sätt, Utskottet anvisat, att nemligen jordegarna skulle vid mantalsskrifningen anmäla och uppgifva sina innehafvande hemmansdelar för att derigenom kunna förvärfva sådan häfd, som i den föreslagna lagparagrafen omnämnes. Vid det förhållande, att nämnde hemmansegare icke hafva några särskilda nummer eller mantalsbeteckningar å sina hemmansdelar, lär det blifva svårt om ej omöjligt att i mantals- och skattskrifningslängderna intaga dylika anmälanden på ett sådant sätt, att de lända till efterrättelse vid uppkommande frågor om häfd.

Lika med den förre talaren anser jag det nu icke vara förhoppning att för dessa trakter kunna genomdrifva någon förändring i den föreslagna lagparagrafen. Men jag tror, att tillfället bör begagnas att hos de medlemmar af regeringen, som äro här närvarande, göra en vördsam hemställan, att meranämnda, uti nu ifrågavarande hänseende så vanlottade orter måtte blifva snart förhjelpta till samma förmåner, som andra trakter i vårt land åtnjuta, nemligen att få sina hemmansdelar med nummer och mantalsbeteckningar på det sätt utmärkta, att egarne måtte kunna komma i åtnjutande ej allenast af de fördelar, som med häfdelagen afses, utan äfven af dem, som behörigen utredda och ordnade eganderättsförhållanden medföra såväl vid lagfart som inteckning af deras fastigheter. Ett sådant ordnande måste ovilkorligen förr eller senare ega rum, och dessa orters invånares lifliga önskan är, att det måtte ske ju förr desto hellre, på det att de äfven i detta afseende skola blifva likställda med invånarne i andra trakter af vårt land. Hvad den föredragna punkten beträffar har jag icke något yrkande att framställa.

Öfverläggningen förklarades slutad och paragrafen bifölls.

22 § samt förordningsförslaget *ingress och rubrik.*

Biföllos.

Utskottets hemställan näst före förordningsförslaget.

Förklarades besvarad genom de beslut Kammarerna i afseende på sjelfva förordningsförslaget fattat.

Förslag till förordning om tjuguårig häfd.
(Forts.)

Utskottets förslag till förordning om tjuguårig häfd.

1 §.

Bifölles.

2 §.

Herr Statsrådet von Steyern: I den nu föredragna punkten har Utskottet afvikit från Kongl. Maj:ts förslag, i det Utskottet tillstyrkt afslag å det stadgande i Kongl. Maj:ts proposition, genom hvilket lagfart skulle blifva icke blott utgångs- utan äfven i vissa fall slutpunkten för häfdetiden, så att den, som innehade egendomen vid slutet af de 20 åren, i allmänhet icke finge räkna sig häfd till godo förr, än han fått lagfart. För detta tillstyrkande har Utskottet anfört det skäl, att häfdetiden, om Kongl. Maj:ts förslag antoges, skulle blifva utsträckt utöfver de 20 åren, och detta är sant, dock komme det icke att ske med längre tid än som förflöte mellan egendomens öfverlåtande och lagfartens vinnande, och denna tid kan af en försigtig och omtänksam köpare inskränkas inom ganska måttliga gränser.

Å andra sidan skulle genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag stora fördelar vinnas för den, som nödgas anställa klander för att återvinna sin egendom, och äfven dennes rätt bör ju vid en lagstiftning sådan som denna ses till godo. Kongl. Maj:ts förslag afser nemligen att anvisa honom en bestämd och tydlig regel i fråga om hvem han borde stämma för att vinna sitt ändamål; han hade endast att hålla sig till den, som i lagfartsboken vore antecknad såsom egare, och behöfde icke forska efter den eller dem, som möjligen senare erhållit köpebref men icke lagfart. Sådana efterforskningar kunde vara förenade med stora svårigheter och det kunde hända, om anledning till klander icke yppades förr än mot häfdetidens slut, att denna tid löpte till ända, utan att rätte egaren anträffades.

Häremot har Utskottet, under instämmande i hvad Nya Lagberedningen anfört, erinrat, att något särskildt processuelt stadgande för dylika undantagsfall icke ansåges lämpligt eller behöfligt, utan att frågan, huruvida ett väckt klander blifvit instämndt mot rätt person, så att häfden derigenom skulle anses afbruten, både kunde och borde framgent såsom hittills bedömas efter allmänna rättsgrunder. Hvilka dessa rättsgrunder äro, har dock icke blifvit antydt hvarken af Lagberedningen eller Lag-Utskottet. Det är visserligen möjligt, att domstolarne skulle kunna komma till rätta dermed, men det är äfven af vigt, att den gör det, som vill anställa klander, så att han icke först genom domstolens utslag blir underrättad om, att han tagit miste; ty då är det ofta nog för sent, och klandertiden redan ute. Och i allmänhet när man genom lag vill afskära en persons rättigheter vid en viss tid, bör man väl äfven meddela honom bestämda och tydliga föreskrifter om hvad han har att iakttaga för att inom den tiden bevaka sin rätt.

Jag har hittills förutsatt det fall, att den, som vill anställa klander å annans åtkomst till fast egendom, har att göra med fullt hederliga motparter. Detta inträffar dock icke alltid. Jag kan tänka mig att en person, som på orättmätigt sätt åtkommit en annans egendom, besitter den i 20 år, men kan icke vinna häfd, därför att han icke är i god tro. Han får kunskap om, att rätte egaren tänker anställa klander, och för att tillintetgöra verkan af det tillämnade klandret öfverlåter han egendomen på en person, som är i god tro och som alltså enligt Utskottets mening skulle genom sjelfva öfverlåtelsen förvärfva häfd, därför att han i sin hand förenar god tro och 20-årig besittning. Genom ett sådant svikligt förfarande beröfvas rätte egaren tillfället att återvinna sin egendom. Det hade ej kunnat ske så lätt, om häfden icke varit fullbordad genom blotta öfverlåtelsen utan först genom lagfarten, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit.

Dessa äro de skäl, som efter mitt förmenande starkast tala för bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Andra skäl kunde väl också åberopas; men jag ber att i det afseendet få hänvisa till ordförandens i Nya Lagberedningen yttrande, som blifvit Kammaren delgifvet i sammanhang med Beredningens betänkande i ämnet.

Andra Kammaren, som icke velat godkänna Utskottets förslag, har vid votering mellan Kongl. Maj:ts proposition och återremiss beslutat återremittera punkten, antagligen i syfte att få ett förslag, som nära öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts proposition, men som icke tillåter häfdetidens utsträckning utöfver 20 år. Om Första Kammaren likaledes återförvisar punkten, är det visserligen möjligt, att Lag-Utskottet kan åstadkomma ett fullt tillfredsställande förslag, ehuru detsamma då i realiteten skulle föga afvika från Kongl. Maj:ts, men å andra sidan är det fara värdt, att man genom en återremiss riskerar rätt mycket. Att i en lag, som behandlar ett så svårt och inveckladt ämne som det förevarande, inflicka bestämmelser, som icke varit grundligt genomtänkta och från början liksom sammansmälta med lagens innehåll i öfrigt, kan lätt leda dertill, att sådana bestämmelser vid granskning i Högsta Domstolen befinnas ohållbara och förorsaka hela förslagens fall. Jag tror därför för min del, att det vore för lagens framgång bäst betryggande, om Kammaren bifölle Kongl. Maj:ts proposition.

Jag borde kanske äfven, medan jag har ordet, yttra mig angående den vid Utskottets betänkande i denna punkt fogade reservation, men då bifall dertill icke ens blifvit af förslagens upphofsman i Andra Kammaren yrkad, torde jag kunna för närvarande sluta med hvad jag nu anfört.

Herr Lagerstråle: Chefen för Justitiedepartementet har närmare utvecklade skälen för Kongl. Maj:ts proposition och dervid framhållit önskvärdheten af att det blefve med tydliga lagbestämmelser utsatt, hvem den klandrande bör instämma för häfdetalans bevarande. Det har synts Utskottet alldeles gifvet, att, om den klandrande förmentegaren instämmer den, som efter lagfartsprotokollet är den officielle egaren till fastigheten, har han iakttagit allt, hvad på honom ankommer. Man kan icke begära, att den, som vill anställa klander mot en innehafvare af fast egendom, skall vända sig mot någon annan

Förslag till för-
ordning om
tjuguarig häfd.
(Forts.)

än den, han kan få reda på genom offentliga handlingar, som här äro lagfartsprotokollet. Äfven före det nu föreliggande lagförslaget har det i många fall förekommit behof att i åtskilliga frågor instämman en egare till en fastighet för att få pröfvade de anspråk, som man mot denne egare kan hafva att framställa, och jag vet icke att det mött några svårigheter för domaren att urskilja, huruvida rätt person blifvit stämd eller icke. Man stämmer nemligen den, som är officiell egare till fastigheten, och då har man vidtagit den åtgärd, som erfordras för att afklippa den fatalietid eller preskription vid klander af rågångar o. s. v., som är föreskrifven.

Nu har man tänkt sig ett fall, som af en oredlig innehafvare kunde komma att begagnas, att t. ex. på 19:de året af besittningstiden egendomen afyttrades till annan person, som vore i god tro, att denne derefter skulle på 20:de året framställa sig såsom den, som vore genom häfdelagen betryggad. Men först och främst vore det ett högst märkvärdigt förhållande, om ett sådant fall skulle inträffa, att icke den rätte egaren varit i tillfälle att bevaka sin rätt förr än på det 19:de årets 11:te månad och att den förre oredlige innehafvaren då en eller annan vecka förut öfverlätit fastigheten på annan person. Har han gjort det, *sedan* han fick stämning, förmodar jag, att alla äro öfverens derom, att den senare egaren icke kan ega bättre rätt än den orättmätige usurpatorn. Men stadgandet här har sin särskilda betydelse, icke så mycket för köpt som mera för arffallen egendom, och då får det efter mitt förmenande en utsträckning, som icke är till så liten olägenhet. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle, om en person på oredligt sätt åtkommer en fastighet och sitter kvar å desamma 19 eller 20 år, men sedan faller ifrån, egendomen, som genom sjelfva dödsfallet öfvergått till hans arfvingar, vara underkastad klander, intill dess arfvingarne erhållit lagfart. Enligt Utskottets uppfattning borde åter dessa arfvingar från och med det egendomen tillfallit dem, efter förloppet af 20 år från den första lagfarten, vara betryggade i sin besittning; men enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle de, om deras affidne frände på oredligt sätt åtkommit fastigheten, icke få trygghet i sin besittning förr, än de sjelfva vunnit lagfart på fastigheten. Var arftagaren endast en, kunde lagfart ske omedelbart efter bouppteckningens förrättande; för honom behöfver ingen tid förgå, utan han kan vinna lagfart så hastigt, att han snart blir tryggad i sin besittningsrätt; men andra arfvingar skulle icke, då det alltid åtgår någon tid för arfskiftes förrättande eller för klander af testamenten, vara tryggade i sin besittning förr, än slutligen lagfart blifvit dem beviljad, oaktadt vida mer än 20 år förflytit från den dag, rätte egaren blifvit egendomen frånhand. I detta fall har det synts Utskottet, som om de praktiska olägenheterna blefve så stora, att de fullt ut uppvägdde den fördel, som i det af chefen för Justitiedepartementet uppgifna exempel skulle inträffa, då ett köp öfverflyttat eganderätten. Sjelfva häfdelagen afser ju att ordna förhållandena emellan å ena sidan den, som orättmätigt blifvit af med sin egendom, och å andra sidan den, som på god tro innehar egendomen. Man kan icke betrakta saken endast från rättens ståndpunkt; ty då borde väl den rätte egaren aldrig förlora sin rätt att återvinna sin egendom; men man har ansett det vara af

*Förslag till för-
ordning om
tjugoårig häfd.
(Forts.)*

stor vigt, att någon tid bestämmes, då denna rätt afklippes, och den torde blifva vida enklare och mera konsekvent bestämd genom Utskottets än genom Kongl. Maj:ts förslag. Den som ser nästan uteslutande derpå, att den ursprunglige egarens klanderrätt må bibehållas så länge som möjligt, han bör ansluta sig till Kongl. Maj:ts förslag; men den som lägger lika stor vigt derpå, att den redlige innehafvarens besittning skall vara tryggad, han bör omfatta Utskottets förslag. Att åter uppställa ett tredje förslag sådant som reservanternas, hvilket skulle ligga midt emellan de båda andra, tror jag vore mindre lämpligt. Olägenheterna deraf äro redan framhållna af chefen för Justitiedepartementet och jag anhåller, på grund af hvad jag nu anfört, om bifall till Utskottets förslag. Må de, som icke vilja ansluta sig till detta, då i stället antaga Kongl. Maj:ts förslag.

Grefve Mörner: Det är utom allt tvifvel, att det är en mycket ömtålig lagstiftning att å ena sidan söka bevara dens rätt, som har rätt, och å andra sidan att bestämma en viss tid, efter hvilken samma rätt icke må vidare göras gällande. All lagstiftning i sådana fall måste blifva ytterst kinkig och svår att åstadkomma; men om vi granska den, som vi hittills haft, så har denna lagstiftning i sjelfva verket icke visat några synnerliga olägenheter, utan det har gått någorlunda bra; men medgifvas måste, att den är teoretiskt sådan, att den vid en närmare granskning icke kan försvaras, och att det är mera slumpen än någon förtjenst hos den ifrågavarande förordningen, som gjort, att någon skada icke uppstått. Enligt nu gällande lag kan en ganska lång tid förgå, innan preskription erhålles vid en förvärfvad egendom, och att deri söka göra någon inskränkning kan väl icke vara annat än rätt, i synnerhet i våra dagar, då allt går mycket fortare än förr, och då får äfven lagstiftningen foga sig derefter. Härvid måste dock märkas, att aktningen för hvad som är rätt icke kan annat än fordra, att man icke går alltför hårdt till väga och likasom med en jernsax afklipper möjligheten att få en rättelse, der en orättvisa blifvit begången. Den siste ärade talaren yttrade, att den rätte egaren skulle komma att lida; men då frågas: hvem är den rätte egaren? Den, som med fog må anställa klander om besittning af en egendom, är den, hvilken egendomen blifvit fränhänd, och då kan man väl icke säga annat, än att den rätte egaren skulle vara den, som lider orätt, och att den, som innehar egendomen, verkligen borde strängt taget gifva vika för honom. Men att utsträcka tiden allt för långt låter sig icke göra. Kongl. Maj:ts förslag innehåller icke någon sådan grundsats, endast en åtgärd för att betrygga mot svikligt köp, och sådant förekommer ofta och kan förekomma ännu mera efter denna lag, då frestelsen blir så mycket större att söka åstadkomma ett sådant köp, som derigenom öppnas en möjlighet, hvarigenom den, som på god tro köpt egendomen, men hvilken fångesman varit i dålig tro, deraf icke blir i någon högre grad lidande, emedan det är så kort tid, under hvilken köpet är underkastadt klander. Hans rätt kan i alla fall icke äfventyras i vidare mån, än att han får afstå från besittningen af en egendom, hvartill en annan har bättre rätt. Kan det då vara så orätt att iakttaga denna lilla tid? Jag har inom Utskottet hört många skäl för och emot framföras med

Förslag till för-
ordning om
tjuguårig häfvd.
(Forts.)

den skarpsinnighet och öfverlägsna talang, som Herrarne nyss varit i tillfälle att höra här i Kammaren, och jag har emot dessa skäl icke kunnat öfvertyga Utskottet om rigtigheten af min åsigt, utan, såsom naturligt var, dukat under; men jag vågar hoppas, att, när saken bedömes äfven ur rättvisans och billighetens synpunkt, möjligen en rättelse kan vinnas och Kongl. Maj:ts proposition till rättvisans bevarande gå igenom. Jag har intet vidare att tillägga, utan har endast velat rättfärdiga den reservation, som jag bifogat Utskottets betänkande, och slutar med att anhålla om bifall till Kongl. Maj:ts proposition i den nu föredragna punkten.

Herr Carleson: Utom hvad redan är anfördt till stöd för Kongl. Maj:ts proposition i denna del, anhåller jag få erinra om det förhållande, att förslaget icke afser att i besittningen trygga den person, som mala fide åtkommit en egendom. Mot en sådan är klandertiden för rätte egaren öppen utan begränsning af tid, och i öfverensstämmelse med denna åsigt synes mig också det stadgande, som Utskottet strukit ur Kongl. Maj:ts proposition, vara affattadt, enär det ju innehåller att klandertiden för rätte egaren står öppen ända till dess någon annan än den sviklige innehafvaren af egendomen erhållit lagfart å densamma eller den nye, i god tro varande innehafvaren, som försummat att söka lagfart, i 20 år besuttit egendomen. Utskottets förslag är mera till förmån för den, som åtkommer en annans egendom, och Kongl. Maj:ts proposition mera till förmån för den rätte egaren. Helä lagen är byggd mera på *nyttans* än *rättvisans* grund, och huruvida Utskottets förslag är *nyttigare* än Kongl. Maj:ts, lemnar jag derhän. Skulle så vara, måste skilnaden vara ganska liten; men Utskottets förslag synes mindre öfverensstämmande med *rättvisans* kraf än Kongl. Maj:ts förslag, och ensamt på denna grund anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Forssell, Otto Herman: Man skulle kunna föreställa sig, att frågan, huruvida lagen kommer att tillämpas eller icke, är af mindre vikt, emedan de fall skulle vara ytterst få, då dess tillämpning blefve påkallad; men jag fruktar, att förhållandet icke är sådant. Det är nemligen en brist i vår samhällsförfattning, som gör, att eganderätten till fast egendom hos oss är mycket osäker. Der det gäller öfverlåtelse af eganderätt på grund af arf eller testamente från död man, har domstolen och den stora mängden af andra personer inga andra handlingar att rätta sig efter än bouppteckningen och möjligen presterskapets bevis ur ministerialböckerna. De senare äro, såsom vi veta, icke tillfredsställande och på dem kunna icke grundas några bevis för eganderätten. Med bouppteckningen på landet går det mycket illa till; der fäster man hufvudsakligen afseende vid tillgångar och skulder, men glömmet det viktigaste, nemligen den noggranna förteckningen på de närmast arfsberättigade personerna. Sådant är förhållandet på landet, der man eger anlita personer, som icke hafva ett begrepp om betydelsen af en bouppteckning. Från denna brist, att bouppteckningen icke är en officiel handling, kommer all denna osäkerhet med afseende på eganderätten till fast egendom på landet. Hos de bättre klasserna och

i städerna anlitas jurister och då vet man, hvilka som skola ärfva egendomen; men på landet vet man det i allmänhet icke. Således är det icke någon oviktig lag, utan den kommer många gånger att tillämpas.

Förslag till förordning om tjuguarig häfd.
(Forts.)

Lagens stadgande om häfd hvilat icke på någon rationel grund, utan på presumtion. Derföre måste man ock behandla frågan mera ur nyttans och billighetens än rättvisans synpunkt. Många giltiga skäl kunna visserligen åberopas för Utskottets förslag, men jag kan dock icke neka, att Kongl. Maj:ts förslag för mig är mera tilltalande. Jag yrkar derföre bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Asplund: Två af de skiljaktiga meningar, som i denna fråga gjort sig gällande, hafva redan haft sina sakförare. Jag ber att få uppträda för en tredje mening, ty, såsom Herrarne funnit, finnes äfven en tredje sådan. Jag och en liten grupp reservanter hafva nemligen inom Utskottet väl deltagit i beslutet att föreslå uteslutande af det i Kongl. Maj:ts proposition gjorda tillägg till Lagberedningens förslag, som icke återfinnes i förevarande paragraf af Utskottets betänvande, men endast under förutsättning, att ett annat tillägg i det syfte, vår reservation angifver, skulle sättas i stället. Vi hafva varit med Utskottet ense om uteslutningen på här förut anfördt skäl, att det syntes oss oegentligt att utsträcka häfdetiden öfver de 20 åren. Det kan ju hända, att en person sitter i en egendom, utan att lagfara med densamma i kanske ända till 10 år eller mera utöfver de 20 åren, och då han sedan säljer den, skulle den i god tro varande köparen enligt Kongl. Maj:ts proposition kunna blifva utsatt för en klandertalan, som kan bifallas, om icke fångesmannen varit i god tro. Det förefaller mig, som om det icke öfverensstämde med de grundsatser, lagen eljest uppställer för eganderättens betryggande, att på det viset utsträcka häfdetiden utöfver 20 år.

Ett viktigt skäl för det tillägg, Kongl. Maj:ts proposition innehåller, var det vi nyss hafva hört från statsrådsbänken, att icke den klandrande rätte egaren skulle vara tveksam derom, mot hvem han skulle vända sig med sin stämning, och icke äfventyra att, sedan han instämt en och denne befinnes hafva sålt jorden till en annan och denne kanske till en tredje, för dessas instämmande tiden skulle förflyta, så att han försummade de 20 åren och med dem möjligheten att få sin talan bifallen. Då emellertid reservanterna ansågo, att det sätt att trygga sig mot de svikliga köpen, hvilket af Kongl. Maj:t föreslagits, icke var rätt tjenligt och öfverensstämmande med grundsatserna i lagen för öfrigt, ville de föreslå ett annat sätt, som skulle betrygga den rätte egaren mot den af mig nyss påpekade faran, att, då han stämmer den officielle egaren enligt lagfartsprotokollet, denne invänder, att han sålt jorden till en annan, och att, innan denne andre hunnit instämmas, de tjuguariga åren förflutit. Det är derhän det förslag syftar, som återfinnes i den af mig med flere afgifna reservationen. Utskottet ville emellertid icke godkänna behofvet af en sådan föreskrift, ett sådant processuellt stadgande. Utskottets flertal antog nemligen det vara en klar och tydlig sak, att man genom att före de 20 årens utgång stämma den officielle egaren afbrutit häfden och sedan hade talan öppen

Förslag till för-
ordning om
Ljuguärlig häfd.
(Forts.)

mot alla följande egare, som kunde såsom sådana blifva kände, innan de erhållit lagfart. Vi reservanter ansågo oss icke kunna dela denna uppfattning och funno stöd för vår åsigt deri, att utsökningslagen i 82 § ansett nödvändigt att klara detta förhållande, mot hvem man skall vända sig med sin fordran. Det heter der: »Öfverlåter någon sin fasta egendom till annan, må, innan nye egaren *sökt* lagfart, öfverlåtelser ej utgöra hinder för egendomens utmätande för förre egarens gäld. Sökes å öfverlåtelse, som före utmätningen skett, lagfart samma dag, då utmätningen verkställes, eller sist å den allmänna rättegångsdag för lagfartsärenden, som näst efter fjorton dagar från utmätningen infaller; då vare ej utmätningen gällande emot nye egaren, med mindre att fordran» etc. Vi finna, att det der ansetts nödvändigt att utsätta, mot hvem man skall vända sin talan. Deraf följer, att det i en lag sådan som den förevarande synes vara nödvändigt att göra saken klar, så att icke, då den rätte egare, som mot slutet af de 20 åren kom underfund med att hans egendom, icke precis genom något svikligt förfarande, men genom felaktig form i fångesbrevet blifvit honom olagligen afhänd, vänder sig mot den, som senast lagfart egendomen, denne må kunna invända, att han icke är rätte man, och att icke, då slutligen den, som sist köpt egendomen, blifvit anträffad och instämmd, han må kunna bestrida klandertalan på den grund, att de 20 åren då voro till ända. Det är, efter hvad jag hört af flere skickliga jurister, mycket antagligt, att de flesta domstolar då skulle säga, att tiden för klander vore försuten. Det är ingen fara, på sätt Herr Lagerstråle anmärkte, att icke domstolarne kunna efter gällande rättsgrundsatser bedöma, huruvida den, som stämmas, är rätteligen stämd, ehuru deras domslut kunna blifva skiljaktiga; men om de säga, att han *icke* är rätteligen stämd, ligger deri en sådan fara för den rätte egaren, att det förefaller oss vara af vigt att i sjelfva lagen antyda, hvem som skall tagas för hufvudet och att, sedan han inom de 20 åren blifvit stämd, häfden är afbruten, så att den rätte egaren in på det 21:sta året har öppen talan mot senare egare. Om, såsom jag förmodar, Kongl. Maj:ts tillägg egentligen tillkommit för att förhindra sådan sveklig försäljning, såsom att, när den, som mala fide sitter å egendomen, befarar, att han skall blifva stämd, han säljer egendomen till en annan med beräkning att denne ej skall hinna instämmas, anser jag det vara farligt att utstryka detta tillägg, utan att sätta reservanternas tillägg i stället. Reservanterna hafva, på sätt jag redan antydt, endast under sådan förutsättning deltagit i åtgärden att föreslå uteslutande af Kongl. Maj:ts tillägg, emedan häfdetiden derigenom skulle utsträckas snart sagdt i oändlighet. Man vet t. ex., att en person i 20–30 år suttit å en egendom och ansetts vara i god tro, men man riskerar ändock, om man köper egendomen på det trettionde året, att rätte egaren skall klandra köpet, innan man fått lagfart derå. Det är icke nog, att man *sökt* lagfart, utan man skall hafva fått den sig beviljad.

För min del måste jag på dessa i korthet antydda skäl hemställa, att Kammaren behagade återremittera frågan. Den kan väl tåla att tänka på äfven i andra delar än dem, som reservationen omfattar, och jag tror, att Kammaren vid närmare betänkande skall finna, att, om man vill stryka det tillägg, som finnes i Kongl. Maj:ts proposition, det

är nödvändigt att i sjelfva lagen tydliggöra, att, när den rätte egaren stämt den i lagfartsprotokollet antecknade egaren inom de 20 åren, han också derigenom hållit sin talan öppen mot andra egare, som icke finnas i lagfartsprotokollet, äfven om de skulle blifva stämda först efter de 20 årens utgång.

Förslag till förordning om tjuguårig häfd.
(Forts.)

Herr Lagerstråle: Jag begärde egentligen ordet för att med anledning af en föregående talares yttrande få erinra derom, att i Utskottets förslag visserligen icke ligger något, som kan tydas derhän, att en oredlig innehafvare någonsin skulle kunna genom häfd vinna laglig rätt till fast egendom. Nej, så länge denne sjelf sitter å egendomen, kan han stämmas af pretendenten, vore det ock 20, 30, 40 år, sedan egendomen gick bort. Det är egentligen i afseende på den arfvallda egendomen, som det har synts Utskottet, att Kongl. Maj:ts proposition lemnade allt för lång tid öppen för klander. Om usurpatorn suttit i 21 år på egendomen, så upphör, efter Utskottets förslag, i och med hans död den förmente egarens rättsanspråk, och jag kan icke finna, att deri ligger någon olycka. Har så lång tid förflutit, sedan egendomen frångick honom, och han derunder icke kunnat eller icke vårat sig om att bevaka sin rätt, må hans rätt vara död på samma gång som usurpatorn. Skola arfvingarne vara tvungna att freda sig från ett emot dem rigtadt klander, som egentligen afser deras affidne frändes åtkomst, skulle stora svårigheter för dem uppstå. De sakna de utvägar, som den affidne fränden haft, för att möjligen å sin sida ådagalägga, att den besittning han innehaft varit fotad på god tro. Man får icke utgå från den förutsättning, att alltid den, som stämmer, har rätt. Mången gång kan ju den, som sjelf är i besittning af en egendom, freda sig och ådagalägga sådana förhållanden, att domstolen förklarar att han icke är mala fide. Arfvingarne äro deremot betagna denna utväg, som stått öppen för deras affidne frände, om han lefvat, att kunna bringa fram de af honom ensamt kända förhållanden, hvilka ådagalägga, att han satt å egendomen i god tro. Jag kan icke inse att detta skulle vara rätt. Det fall, som af Herr Justitieministern och Herr Carleson blifvit framhållet, måtte icke inträffa att jag så må säga en gång hvart hundra år, att just på det nittonde året klandertalan väckes och den oredlige innehafvaren då passar på att afyttra sin fastighet, *innan* han ännu fått del af stämningen, ty gör han det, *sedan* han blifvit stämd, lär väl icke någon tvekan kunna förefinnas derom, att den, som förvärfvat egendomen af honom, sitter med samma dåliga rätt som han sjelf.

Herr Samzelius: Jag ber till en början att få instämma i ett yttrande af en ärad talare på vestmanlandsbanken både derom att denna lag icke är oviktig och derutinnan att eganderätten till fast egendom hos oss i allmänhet hvilar på temligen lös grund, man skulle nästan kunna säga, såsom en motionär uttryckt sig, på en juridisk gungfly. I de fall, då eganderätten är tvistig, har sällan lagfart blifvit meddelad och för detta fall skulle, äfven med antagande af Utskottets förslag, en tid af öfver trettio år åtgå, innan preskription åkom. Det fordras nemligen, om man vill hafva lagfart utan fullständiga åtkomsthand-

Förslag till förordning om tjuguwårig häfd.
(Forts.)

lingar, att kungörelse först utfärdas och att tio år efter kungörandet förflyta, utan att klander å fånget anhängiggöres. Sedan lagfart meddelats, åtgå ytterligare tjugu år, innan preskription åkommer. Detta är en så rundlig tid, att jag icke kan påminna mig någon lagstiftning i europeiskt samhälle, der i analoga fall så lång preskriptionstid är stadgad. Den påminner mycket om den gamla romerska preskriptionstiden, men då voro ock kommunikationerna helt andra än nu, medborgarne vistades ofta ute i krig och fälttåg, derifrån de ej återkommo så hastigt, och denna preskriptionstid löpte äfven mot den, som var mala fide. Hela denna preskriptionsförfattning är grundad på att innehafvaren är i god tro, ty mot en innehafvare, som icke är i god tro, löper ingen preskription. Skilnaden mellan Kongl. Maj:ts proposition och Utskottets förslag är i sjelfva verket icke så stor, men enligt Utskottets förslag skulle man vid utgången af de tjugu åren, sedan lagfart beviljades, vara trygg för efterräkningar och det är af ganska stor vigt att så blir förhållandet. Antager man åter Kongl. Maj:ts förslag, kan preskriptionstiden i vissa fall utsträckas till 40—50 år. Man må dervid invända att, om någon kan visa sig vara egare af en fastighet, tjenar det blott till att befordra den materiella rättvisan, om han återfår den äfven efter 40—50 år; men i de flesta fall, då klandret sker så lång tid efteråt, är svårigheten att kunna värja sig särdeles stor och i allmänhet låter man icke förhållandet fortfara så länge, utan att det från början hvilat på någon rättvis grund. Man ser ibland processer om en eller annan lägenhet, som varit afsöndrad från kronans eller någon mild stiftelses jord och frångått den för ett eller par hundra år sedan. Man visar, att den tillhört kronan eller den milda stiftelsen, man får icke reda på den handling, genom hvilken den frångått dem, och preskription löper, som bekant, efter nu gällande lag icke mot kronan och milda stiftelser, utan endast mot fysiska personligheter. Man har sålunda sett exempel på att, oaktadt en fastighet gått i köp från man till man, den återgått till kronan eller den milda stiftelsen, och det blir hemulsprocesser och rubbningar i eganderätten, som äro högst betänkliga. Man har i andra land sökt betrygga innehafvarens rätt på mycket enklare sätt än här är föreslaget. Då man nu velat här få en lag i detta afseende, gillar jag, att man söker iakttaga all nödig försigtighet, men att gå längre, är icke behöfligt.

Det enda skäl, som blifvit anfördt till stöd för Kongl. Maj:ts förslag är att derigenom utpekas den, som skall stämmas; men frånvaron af en sådan föreskrift lär knappast i lagtillämpningen kunna framkalla några svårigheter. Preskriptionen löper icke förr än lagfart beviljats. Lagfarten antecknas i fastighetsboken, och då kan man väl svårigen vända sig mot någon annan än den, som der är antecknad som egare. I anledning af att här åberopats, att i utsökningslagen influtit ett stadgande om hvem som skall stämmas, vill jag erinra, att den der gifna regeln noga öfverensstämmer med den nu förevarande lagen. Den omständighet att en person öfverlåtits sin egendom på en annan utgör icke hinder för egendomens utmätning för den förres skuld, eller alldeles enahanda förhållande som här. Det var nödvändigt att införa denna regel i utmätningsslagen, ty hos Konungens Befallningshafvande hade inrotat sig den origtiga praxis, att utmätningen uppehölls därför,

att köpet transporterats från a till b och från b till c, och på det sättet kunde flera år åtgå för utmätningen. Till en början, då jag, likasom nu, var mycket ifrig för antagandet af denna lag, trodde jag, att ett sådant resultat lättast skulle kunna vinnas genom att taga Kongl. Maj:ts förslag alldeles oförändradt. Nu tror jag, att det med lika stor lätthet och kanske större sannolikhet för framgång kan vinnas, om man antager Lag-Utskottets förslag. Punkten är visserligen återremitterad i Andra Kammaren, men jag tror, att inom nämnda kammare likasom inom denna råder en så liflig önskan att få lagen antagen, att, om Första Kammaren bifaller Utskottets förslag, Andra Kammaren kommer att fatta ett dermed samstämmigt beslut.

Förslag till förordning om tjuguvårig häfd.
(Forts.)

På det högsta vill jag motsätta mig återremiss, ty punkten är redan så grundligt diskuterad i Utskottet. Följden häraf har ock blifvit att några reservanter uppställt ett tillägg, som jag för min del icke kan gilla; och jag är nästan öfvertygad, att, om detta tillägg skulle bifogas paragrafen, förslaget, sedan det genomgått vederbörlig granskning, icke komme att upphöjas till lag. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Hasselrot: Jag är ense med dem, som tala för Utskottets förslag, derutinnan, att jag anser ett sådant stadgande, som det Kongl. Maj:t tillagt, icke vara erforderligt för annat än att utvisa tiden, då preskriptionen i det fall, som nämnda stadgande afser, skall anses hafva inträdt. Men i motsats mot den siste talaren tror jag det icke vara visst, att med antagande af Utskottets förslag domstolarnes praxis blir sådan att, om rätter egare inom de tjugu åren stämmer den, som i lagfartsprotokollet antecknats såsom egare, häfden derigenom anses bruten. Jag tror det vara icke osannolikt, att han anses böra stämma den, som innehar köpebref på eller annan åtkomst till egendomen. Stämmer han den i lagfartsprotokollet upptagna egaren, svarar denne: saken rör mig icke. Han måste då stämma den andre, och innan sådant medhinner, är möjligen preskriptionstiden slut. Under sådana förhållanden och då en slik praxis möjligen, om också icke sannolikt, kan komma till stånd, tror jag det vara af vigt att få ett sådant tillägg till paragrafen, som reservanterna föreslagit, och tillåter mig derföre instämma i yrkandet om återremiss.

Herr Asplund: Det har mot det formulerade förslag, reservanterna framlagt, blifvit anmärkt, att det icke vore tillfredsställande och att det, om det antages, säkerligen skulle framkalla anmärkningar af Högsta Domstolen. Jag ber få förklara, att meningen med min begäran om återremiss just är att få tillfälle att bättre formulera det tillägg, reservanterna önska, och jag hoppas, att med tillhjälp af de krafter, hvaröfver då vore att inom Utskottet förfoga, tillägget skulle blifva så lyckligt uppställt, att det icke skulle framkalla några farhågor från Högsta Domstolens sida.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till den förevarande

Förslag till förordning om tjuvårig häfd.
(Forts.)

paragrafen enligt Utskottets förslag, dels bifall till motsvarande paragraf i Kongl. Maj:ts förslag, dels ock återremiss af paragrafen.

Härefter gjordes propositioner å dessa yrkanden; och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse de afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till paragrafen med den lydelse Kongl. Maj:t föreslagit.

Flere ledamöter begärde votering; i anledning hvaraf Herr Grefven och Talmannen för bestämmande af kontraposition vid den blifvande voteringen förnyade propositionerna på de återstående yrkandena och förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande för deras mening, som önskade paragrafens återremitterande.

Som votering äskades jemväl i afseende på kontrapositionens innehåll, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att vid blifvande votering om bifall till 2 § i Kongl. Maj:ts förslag till förordning om tjuvårig häfd kontrapositionen skall innehålla återremiss, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har såsom kontraposition vid nämnda votering antagits bifall till motsvarande § enligt Lag-Utskottets förslag.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—23;

Nej—36.

I följd häraf uppsattes, justerades och anslogs för hufvudvoteringen en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 2 § i Kongl. Maj:ts förslag till förordning om tjuvårig häfd, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifalles motsvarande § enligt Lag-Utskottets förslag.

Vid denna omröstnings utgång befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—45;
Nej—19.

3—5 §§ samt förordningsförslagets ingress och rubrik.

Biföllos.

Förslaget till förordning om tillägg till 60 § i förordningen den 16 Juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Bifölles.

Utskottets å sidan 9 i utlåtandet förekommande hemställan.

Förklarades besvarad genom de beslut Kammarerna i afseende på sjelfva förordningsförslagen fattat.

Herr *vice Talmannen* afgaf en motion, N:o 39, om ändring af 10 § i Första Kammarens ordningsstadga.

Hänvisades till Första Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På hemställan af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att de i dag första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammarerna åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 11 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
